

юнаки-чоловіки мають дещо вищі показники життєстійкості, ніж юнки. Одним із чинників розвитку життєстійкості є інтерес до виконуваної діяльності [4]. Труднощі в цей період виникають через недостатньо розвинену сферу смислової саморегуляції. Тому стресові життєві ситуації є важкими для осмислення та вилучення з ситуації позитивного досвіду. Саме в цей період, як вважають дослідники, і мають формуватись фактори прийняття ризику та включеності.

За результатами досліджень Кабанченко О.О., для студентів життєстійкість виконує функцію полегшення адаптації в умовах самореалізації в рамках учбово-пізнавальної діяльності. Внутрішня відкритість, яка сприяє формуванню нових соціальних контактів, в цей період є найбільшою підтримкою для молоді у разі виникнення стресової ситуації [1].

Отже, серед чинників, що впливають на формування життєстійкості, визначають: зв'язок з загальним рівнем здоров'я, з фізіологічними процесами, поведінковими та соціальними аспектами, змістовими структурами. У юнацькому віці формування життєстійкості значною мірою залежить від процесів саморегуляції.

Література

1. Кабанченко Е.А. Особенности жизнестойкости в студенческом возрасте // Научное сообщество студентов: междисциплинарные исследования: сб. Ст. По мат. XXI междунар. Студ. Науч.-практ. Конф. № 10(21).
2. Леонтьев Д.А., Рассказова Е.И. Тест жизнестойкости. М.: Смысл, 2006. 63 с.
3. Мадди С. Теории личности: сравнительный анализ \ Пер. И.Авидон, А.Батустин и П.Румянцева.– СПб.: Издательство «Речь», 2002 // <http://psylib.org.ua/books/maddi01/index.htm>
4. Одинцова М. А. Жизнестойкость и смысложизненные ориентации студенческой молодежи в условиях энтропии современного российского общества
5. Синопис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків/ перекл. з англійської, упор. та наук. ред. Леся Підлісецька. (Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія»). Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2014 112 с.
6. Фролов Ю. И. Психология подростка. Хестоматия. М., Рос. пед. агентство, 1997. - 526 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОТИВАЦІЇ ПОДРУЗЖЯ ДО РОЗЛУЧЕННЯ

Руденко Ірина Валеріївна
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир
старший викладач кафедри
соціальної та практичної психології
Фальковська Людмила Миколаївна.

Проблема розлучення не нова у психології, однак зміни у ставленні до шлюбу, фінансова та соціальна незалежність жінок, зміна та перерозподіл внутрішньосімейних ролей представляє нові можливості у вивченні та розумінні мотивації подружжя до цього кроку їх сімейного життя. Люди перестали жити разом тільки для того, щоб відповідати соціальним нормам, до того ж змінилися самі соціальні норми. Жінки стали цілком самостійними і здатні виростити дітей без чоловіка. Кількість розлучень у суспільстві постійно зростає, оскільки, і чоловіки, і жінки шукають в шлюбі відносини, що дозволяють «задовольнити

потребу в емоційній прихильності, індивідуальній любові, потреба в продовженні роду, організації побуту і дозвілля, моральної і емоційної підтримки», але не завжди це здатні дати чи отримати у сімейній системі.

У зв'язку з цим все більш актуальним стає питання збереження тих шлюбів, які перебувають у стадії розлучення. Виникає завдання пошуку тих чинників, які є значущими для збереження сімейно-шлюбних відносин, для зміцнення стосунків у подружній парі.

Теоретико-емпіричний аналіз мотивації до розриву шлюбних стосунків подружніх пар з різним стажем сімейного життя передбачає вивчення, як загального рівня ступеня задоволеності шлюбом в цілому, так і окремих факторів та ситуацій, які підвищують рівень виникнення ризиків для розлучення. У зв'язку з цим, наше дослідження побудовано таким чином, щоб у результаті отримати цілісну картину мотивації до розриву шлюбних стосунків. При виборі методів та методик ми прагнули змодельовати дослідницьку ситуацію таким чином, щоб опитувані могли продемонструвати і рівень задоволеності шлюбом, і, водночас, зосередитись на чинниках, які загострюють мотивацію розлучення.

У зв'язку із поставленими завданнями, було обрано методики Ю. Альошина [1] для вимірювання установок у сімейній парі та мотивації до розлучення. Дослідження установок дасть нам змогу визначити загальний рівень задоволеності шлюбом подружніх пар з різним стажем сімейного життя. До того ж дана методика дає нам змогу визначити, які ж сфери життя найбільш значущі у сімейній взаємодії.

- ставлення до людей;
- альтернативу між почуттям обов'язку та задоволенням;
- значення дітей в житті людини;
- орієнтацію на переважно спільну або ж переважно роздільну діяльність, автономність подружжя або ж залежність подружжя один від одного;
- ставлення до розлучення;
- ставлення до любові романтичного типу;
- оцінка значення сексуальної сфери в сімейному житті [1].

Запропонована процедура ґрунтується на моделі якості шлюбу, створеної американськими дослідниками Робертом Левіс і Гремом Спанієр. Під поняттям якості шлюбу ці автори особливим чином об'єднали всі параметри для диференціації вдалих і невдалих шлюбів - стабільність, задоволеність шлюбом тощо. Автори засвідчують, що виділені параметри є характеристикою ступеня подібності і згоди в міжособистісних стосунках подружжя за різними параметрами. Відповідно, задоволеність шлюбом пов'язується з суб'єктивним рівнем згоди з приводу різних важливих для подружжя питань спільного життя. Чим вищий бал, тим більш забороненою представляється людині тема сексуальних стосунків.

- ставлення до патріархального чи егалітарної влаштування сім'ї;
- ставлення до грошей.

Неузгодженість результатів за різними установочними шкалами у подружжя допоможе виділити напрям, за яким варто вести корекційну роботу, а відповіді кожного з членів подружжя дають інформацію про можливі варіанти індивідуального психологічного консультування сімейної системи. Знання про те, наскільки подібними є погляди у подружжя, дозволяє припустити найбільш конфліктні в майбутньому для даних партнерів сфери і в разі необхідності використовувати ці дані в консультуванні [2].

Дослідження мотивації до розлучення (Ю. Альошин) ми проводили з шістьма сімейними парами із різним стажем подружнього життя. В результаті отримано сукупність числових даних, які відображають загальну систему мотивації, а також визначають критичні сфери за кожним з факторів. Аналіз та інтерпретацію результатів проведено за схемою:

- групуємо числові дані в таблицю (за факторами);
- визначаємо середній показник за загальним рівнем та за кожним фактором (що дасть нам змогу виділити певні загальні тенденції);

- проводимо аналіз найвищих та найнижчих показників.

Аналіз результатів подружньої пари, що прийняла рішення про розлучення, хоча стаж сімейного життя є дуже недовгим має такі особливості: так, жінки та чоловіки надають більше значення любові романтичного типу та вказують (14 – жінки і 12 – чоловіки, із можливих 16 балів); на значну роль сексуальної сфери у подружжі вказують жінки (12 із 16 балів).

Високий показник у чоловіків по змінній ставлення до грошей, що означає, наскільки чоловіки бережливе ставляться до грошей і розтрат, ніж жінки, у них показник трохи нижче відповідно жінки легше вважають за можливе їх витратити. Показник ставлення до автономності або залежності подружжя у жінок вище, це говорить про виражену орієнтацію на спільну діяльність подружжя в усіх сферах сімейного життя (Рис.1.).

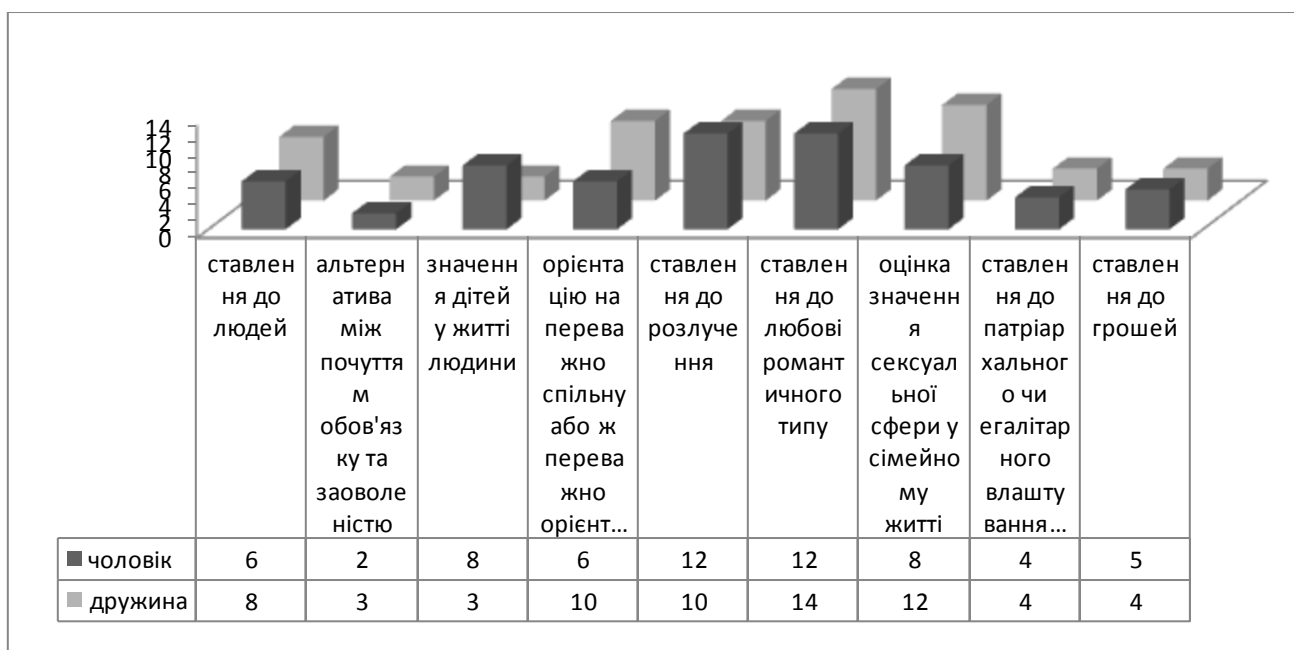

Рис. 1. Графічний аналіз результатів опитування (за Ю.Альошиним) подружньої пари, що має незначний стаж сімейного життя та перебуває у стані розлучення

Аналіз отриманих результатів відповідно до статі показав статистично достовірні відмінності за показниками виміру установок в сімейній парі отримані за такими змінними: альтернатива між почуттям обов'язку і задоволення, ставлення до дітей, ставлення до автономності або залежності подружжя, ставлення до патріархального чи егалітарного влаштування сім'ї і ставлення до грошей.

Жінки, як показали розрахунки, хочуть більшої допомоги від чоловіків. Приблизно однакові результати по відношенню до дітей у подружніх пар даної вибірки, трохи вищий показник у чоловіків, для них видається більш значущою роль дітей в житті людини, як продовжувачів роду. За змінною відношення до патріархального чи егалітарного влаштування сім'ї у чоловіків показник вищий, це пояснюється менш традиційним уявленням у них про роль жінки. Як нам здається, це пов'язано зі зміною поглядів на сім'ю у чоловіків і жінок.

Жінки вже менше тяжіють до домашнього господарства і ролі домогосподарки, все більша кількість жінок хочуть здобути вищу освіту, побудувати кар'єру, мати високооплачувану роботу тощо.

Мінлива альтернатива між почуттям обов'язку і задоволення показала вищий результат у жінок, що дає нам можливість говорити про більш вираженою орієнтації респондента на борг у порівнянні з задоволенням. Для жінок даної вибірки високий показник

відносно ставлення до любові романтичного типу говорить про виражену орієнтацію на традиційне бачення романтичного кохання.

У ході дослідження було виявлено, що з усіх опитаних подружніх пар 70% відноситься до розлучення позитивно, 18% вважають розлучення крайньою мірою у вирішенні долі сім'ї, 10% опитуваних не визначили свою позицію щодо розлучення, і лише 2% категорично відмовляються від цього способу вирішення сімейних проблем.

Аналіз ставлення до розлучення в залежності від статі виявив таку тенденцію: 80% всіх опитаних чоловіків відносяться до розлучення позитивно, 12% вважають його крайнім способом вирішення проблем, 6% не визначили свою позицію, і лише 2% виявило негативне ставлення до розлучення. Що стосується всіх опитаних жінок, то виявлено, що позитивно відносяться до розлучення 84%, 6% вважають крайнім заходом, 8% не визначили свою позицію, 2% виявили негативне ставлення до розлучення.

Це пояснюється різним розумінням поняття «справедливість» у подружжі. Проте у досліджуваній вибірці рольові очікування і домагання подружжя не залежали від рівня задоволеності шлюбом. По-перше, це пояснюється недостатньою кількістю випробовуваних у вибірці. По-друге, особливу роль відіграють стереотипи поведінки і діяльності, що передаються з покоління в покоління.

На основі наведених положень можна зробити висновок про те, що подружжям, що розлучаються, властива різноманітна палітра емоцій, думок, почуттів і стратегій поведінки. Однак, незважаючи на те, що ряд вчених звертається до проблеми переживання подружжям свого розлучення, розкриття їх психічного стану не є пріоритетним у їх наукових дослідженнях, а скоріше є одним з аспектів описання інших граней феномена розлучення, то ж предметом подальших досліджень вбачаємо розкриття проблеми, пов'язаної з психологічними характеристиками задоволеності шлюбом в залежності від стажу сімейного життя.

Література

1. Алешина Ю.Е., Гозман Л.Я., Дубовская Е.М. Социально-психологические методы исследования супружеских отношений: спецпрактикум по социальной психологии. М., 1987
2. Психологія молодої сім'ї і сімейна криза: Моногр. – Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – 168 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МОЛОДИХ ПОЛЯКІВ ТА УКРАЇНЦІВ

Сардаковський Ян Анатолійович
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир
Науковий керівник – канд. філософ. наук,
доц. Пирог Ганна Володимирівна

Нині в Україні з надзвичайною гостротою постає проблема суспільного та індивідуального вибору, особливо молодого покоління. Виникає нагальна потреба теоретичного з'ясування новітніх тенденцій в орієнтаціях людської свідомості та поведінки. Тому дедалі більше учених об'єднують зусилля у дослідженні різних аспектів феномена ідентичності.